

TARİHİN İÇİNDEN (2)

MÜFETTİŞLERLE İLGİLİ MECLİS ZABITLARINA YANSIYAN GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER

Hazırlayan: Dr. Şafak BAŞA, Mülkiye Başmüfettişi

Aydın Mebusu Tahsin Bey'in 22 Şubat 1921 tarihli bütçe görüşmelerinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde yaptığı konuşmadan bir kesit: "Dâhiliye Vekili Beyefendinin buyurdukları gibi, mülkiye müfettişliklerine lüzum vardır. Çünkü memurin hakkında, muhik ve gayri muhik, bir takım şikâyet vaki oluyor. Onu herhalde tetkik edip ya memurun hakkını veyahut müstedinin hakkını muhafaza etmek için Dâhiliye Vekâleti o teşkilatı muhafazaya mecburdur. Fakat bu şikâyete meydan vermemek için evvela iyi, mücerrep ve memleketi idareye muktedir adamlar tayin etmek, bu hususu nazarı dikkate almak lazım gelir..." (TBMM Zabıt Ceridesi: Devre: 1, İçtima Senesi: 1, Cilt: 8, Sayfa: 364, İ: 155, C: 2).

Kastamonu Mebusu Dr. Suat Bey'in 22 Şubat 1921 tarihli bütçe görüşmelerinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde yaptığı konuşmadan bir kesit: "Efendim; bu mülkiye müfettişliği ihdas edildiği zaman gösterilen esbabı mucibe layihasında deniliyor ki, Devleti Osmaniye'de muntazam bir teşkilatı idariye yoktur. Bunun hakkında lazım gelen kavmi, milli, coğrafi, tarihi tetebbuatta (arayıp inceleme) bulunsunlar ve Dâhiliye Nezaretine göndersinler. Memleketin icraatı atiyesinde bu hayırlı bir netice olur. Zikrolunan esbabı mucibe meyanında bu vardır. Efendiler bunun kabul edildiği tarihten sonra Memaliki Osmaniyenin her tarafında bir takım mülkiye müfettişleri bulunuyordu ve diyorlardı ki, bir de bunlara tahkik vazifesini vereceksiniz. Mesela falan yerde bir memur fena icraat yapıyor, bunun tahkiki da mülkiye müfettişlerine verilecektir. Bunun birinci kısmını yapabilmek çok yüksek bir vazifedir. Ben kendi hesabıma Anadolu'da bulunduğum sırada mülkiye müfettişleri içerisinde böyle kavmi, irki, coğrafi, tarihi tetebbuat yapıp da Devletin işine ve icraatına istikamet verecek mülkiye müfettişlerine hiç rastlamadım. Diğer mesele, yalnız mucibi teftişat ahval zuhurunda orada teftişatı muntazama yapmak meselesi, bunun mahiyeti nihayet bir tahkik memurluğundan ibarettir. Şimdiye kadar yapılmış olan bir takım icraat bu kadar büyük fedakârlığı icabetmiyor. Bu mülkiye müfettişliği ihdas edildiği zaman hakikaten tasavvurumuzun fevkinde fedakârlıklar ihtiyar edilmiş, bir takım masarifat icra edilmiştir. Halbuki bugün bir vilayette, beş vilayette mülkiye müfettişliği ihdas edildiğinden dolayı elde edilen netice nedir rica ederim?...mülkiye müfettişliği teşkil ve kabul edildikten sonra ne kadar erbabı iktidar varsa memurini idare içerisinde hepsi mülkiye müfettişliğine inhisar etti. O erbabı iktidar müfettişlikte vazife alıyorlar. Asıl idarenin başında aciz memurlar kalıyor. İkincisi ve en mühimi, bir Teşkilatı Esasiye Kanunu kabul ettik. Onun umuru idare kısmında bir takım vezaifi mahalliye, mahalli idareler teşkiline ve bunun da 1337 de tetkikine Meclis azmetmişti. Onun için müfettişlik idaresinin şimdilik lağvı daha muvafıktır zannedirim." (TBMM Zabıt Ceridesi: Devre: 1, İçtima Senesi: 1, Cilt: 8, Sayfa: 364, İ: 155, C: 2).